

eská zemědělská univerzita v Praze

Provozní ekonomická fakulta

Katedra psychologie

Teze k diplomové práci

Historicko-demografický vývoj farnosti Bzenec

Dalibor Mrazík

© 2016 ZU v Praze

Souhrn práce, cíle práce, klíčová slova

Tato diplomová práce pojednává o historicko-demografickém vývoji malého jihomoravského mste ka Bzence, ležícím v úrodné a vinicemi poseté krajině Dolnomoravského úvalu. Historicko-demografickým vývojem se v tomto případě rozumí populační a společenský vývoj dané obce, opírající se především o statistiky narozených, oddaných a zemřelých obyvatel, kteří byli zaevidováni v záznamech matričních knih narozených, oddaných a zemřelých, jež vedla bzenecká farnost. Dalšími údaji, které jsou v této práci zkoumány, jsou data o celkovém vývoji obyvatel Bzence, povoláních, která vykonávaly, ale i mužských a ženských křestních jménech a příjmeních. **Cílem diplomové práce** bylo tedy vytvořit souhrnnější obraz o populačním trendu dané doby na jihu Moravy, celkově mezi lety 1850 až 2014, kdy byl počet narozených dříve zjištěn v letech 1855 až 1904, počet oddaných mezi lety 1883 až 1932, počet zemřelých mezi roky 1867 až 1916 a všechny tyto údaje byly ohrámovány celkovým vývojem populace ve výše zmíněných 164 letech – 1850 až 2014. Obecnějším a **vedlejším cílem práce** též bylo seznámit širší veřejnost s městem Bzenec, a uvést ho tak do obecnějšího povědomí, dále s matrikami a bádáním (nejen) v archivech a zvýšit tak zájem lidí o studium naší historie, jež by dle přání autora mohlo vést k lepšímu poznání a chápání naší minulosti. Ne nadarmo se totiž říká, že pokud chceme pochopit přítomnost, musíme nejdříve zažít rozumět minulosti.

Praktická část práce, zmiňovaná výše, je podpořená částí teoretickou, která se zabývá především matrikami, městem Bzenec, ale i obadyspjatými s narozením, vdavky a úmrtími.

Klíčová slova: Historicko-demografický vývoj, farnost, Bzenec, satek, narození, úmrtí, archiválie, archiv, grafy, matriční knihy narozených, oddaných a zemřelých

Metodika

Hlavním metodickým postupem při tvorbě teoretické části této práce bylo studium odborné literatury a pramenů dostupných na internetu. Při této příležitosti tedy autor práce navštívoval knihovny a podobná zařízení, stejně jako dlouhé hodiny procházel webové stránky, zabývající se danou tematikou, a prostudoval nalezené odkazy a ostatní informace. Již během tvorby teoretické části této práce proběhlo několik návštěv v zkoumané oblasti, z čehož bližšího seznámení se s realitami a zkoumaným prostředím celkově, přestože autor má k Bzenci vztah velmi blízký, a to z čehož jeho kořeny, které do tohoto města a blízkého okolí sahají. Při

tvorbou části praktické byla hlavním metodickým postupem převážně badatelskáinnost, během níž byly studovány matriční záznamy bzenecké farnosti. Nutno podotknout, že matriční záznamy jsou postupně zpřístupňovány online a tak se badatelskáinnost přenesouvá z archivních studoven a badatelen do pohodlí našich domovů, čímž ztrácí jakýsi punc objevitelského tajemna, zároveň ovšem šetří náš drahocenný čas, který je v dnešní, hektické době, vyvažován zlatem. Matriční záznamy narozených, oddaných a zemřelých, z kterých čerpal autor údaje pro tuto práci, byly všechny nascanovány online na internetových stránkách actapublica.eu, které jsou oficiálními stránkami Moravského zemského archivu v Brně. Nestalo však pouze u bádání internetového. Autor v rámci výzkumu navštívil nejen Bzenec samotný, ale i státní okresní archiv v Hodoníně, kde v bzeneckém fondu pátral po dalších informacích, potřebných k dokončení této práce. Fotodokumentace v průběhu práce byla pořízována ve Bzenci autorem samotným.

Závěr

Tato diplomová práce si kladla za cíl přinést ucelenější obraz o demografických trendech v malém, vinařském městečku Bzenec, ležícím na jihu Moravy, během druhé poloviny devatenáctého a první poloviny dvacátého století. Demografickými trendy se v tomto případě rozumí počet narozených dětí, sezdáných párů, zemřelých osob a celkový vývoj populace bzeneckého obyvatelstva. Dále byla zjišťována mužská i ženská křestní jména a příjmení obyvatel Bzence, stejně jako jejich profese. Celkový počet obyvatel byl zkoumán v delším časovém období 164 let – mezi roky 1850 – 2014. V tomto časovém úseku byl počet narozených zkoumán v letech 1855 – 1904, počet sezdáných mezi roky 1883 – 1932 a počet zemřelých mezi lety 1867 – 1916. Ze záznamů narozených a oddaných byla zjišťována sátačnost v jednotlivých letech a měsících, ze záznamů zemřelých byla zjišťována úmrtnost v jednotlivých letech a podíl zemřelých mužů a žen. Taktéž zde byl zjišťován počet mrtvých narozených. Výše zmíněná padesátiletí byla pro lepší přehlednost a srozumitelnost rozdělena do dekád, které byly následně srovnávány a vytvořily tak souhrnný obraz daných údajů za celých padesát zkoumaných let. Níže uvedené odstavce ukazují souhrnné výsledky, ke kterým autor této práce dospěl během své badatelskéinnosti.

Z matričních knih narozených bylo zjištěno, že ve výše zmíněných padesáti zkoumaných letech se nejvíce dětí narodilo v roce 1888. Na svatých jich tenkrát přišlo 124. Naopak nejméně dětí se narodilo roku 1872, tehdy jich bylo pouze 76. Měsícem, kdy se miminek rodilo nejvíce, se stal měsíc březen, naopak v únoru se jich rodilo nejméně. Celkový počet všech

narozených ve Bzenci mezi lety 1855 až 1904 byl 5094 dětí, což činí v průměru bezmála 102 novorozenců ročně.

Záznamy, evidující počet sňatků ve zmíněných letech přinesly informace, že nejvíce párů, 45, se nechalo oddat v roce 1920, naopak nejméněkrát se nechalo oddat pouhých 8 párnoubenců a to v roce 1915. Tato obrovská změna ve sňatečnosti je popisována událostem spojených s První světovou válkou. Nejvíce se lidé brávali v únoru, naopak nejméně v prosinci. Za celé zkoumané období evidujeme prosincové svatby pouze tři. Druhým sňatečným počtem jím sice se stal měsíc květen, což jasně vyvrací známou pověst „svatba v máji, nevstaň máry“. Celkový počet všech sňatků ve Bzenci mezi lety 1883 až 1932 byl 1277, což činí v průměru mezi 25 a 26 obdoby ročně. Celkový průměrný věk páru sňatku byl u nevest mírně nad 26 let, u ženichů téměř 30 let.

Matriční záznamy zemřelých udávaly jako rok s nejvyšším počtem úmrtí rok 1881, kdy zemřelo 116. Rokem, kdy navždy odešlo lidí nejméně, se stal rok 1904, kdy skonalo 56 osob. Celkový počet všech zemřelých osob ve Bzenci mezi lety 1867 až 1916 se rovnal číslu 4077, což činí v průměru mezi 81 a 82 pochovanými za rok. Mužů zesnulo 2089, žen potom 1988. Poměr mužů a žen je téměř vyrovnaný, s lehkou, jednoprocentní převahou mužů. Celkový počet mrtvorozených za celé zkoumané období dosáhl počtu 116. Průměrný věk činil v dané době 47 let, nutno však podotknout, že především díky velmi vysoké kojenecké úmrtnosti. Narozněných dětí, které zemřely do jednoho roku života, bylo celkem 30%.

Křestní jména a příjmení u mužů a žen a také jejich povolání byla zjištěná z matričních knih oddaných mezi lety 1883 – 1932. Mezi nejčastější mužská křestní jména patřila jména František, Josef a Antonín. Mezi nejčastější ženská křestní jména patřila jména Marie, Anna a Františka. Mezi nejčastěji se vyskytující mužská příjmení patřila Nováci, Repíci a Klučkové. Mezi nejčastěji se vyskytující příjmení ženská patřila příjmení Jurečková, Ventrůvá a Jakšová. Povolání nebyla u žen zapisována vůbec nebo jen velmi zřídka, a pokud ano, většinou se bylo možné setkat s různými variantami výkonu povolání služebné. Bzenecští muži byli nejčastěji domkáři, drážníky, zaměstnanci a měšťany.

Autorovým přáním a vedlejším cílem této práce bylo seznámit širší veřejnost s městem Bzenec, a uvést ho tak do obecnějšího povědomí lidí, dále s matrikami a bádáním (nejen) v archivech a zvýšit tak zájem lidí o studium naší historie, jež by dle přání autora mohlo vést k lepšímu poznání a chápání naší minulosti. I zde je vhodné znovu připomenout v tuž, zmínkou na začátku této práce: „Pokud chceme pochopit přítomnost, musíme nejdříve zažít rozumět minulosti.“

Vybrané zdroje

Hásek, V. a kol., *Učebnice pro začínající rodopisce*, Praha, 2014, česká genealogická a heraldická společnost v Praze, ISBN 978-80-905500-1-8.

Jančíková, E., *Historie svateb od nejstarších dob po současnost*, Praha, 2012, Epoque, ISBN 978-80-7425-143-6.

Marešková, M., *Průručka praktické genealogie*, Praha, 2004, Paseka, ISBN 80-7185-662-2.

Navrátilová, A., *Narození a smrt v české lidové kultuře*, Praha, 2004, Vyšehrad, ISBN 80-7021-397-3.

Pohanka, C. H., *Po stopách vlastních předků*, Litvínov, 2009, Dialog, ISBN 978-80-7382-134-0.